

Základy trestní odpovědnosti

Přednáška 17.2.2016





Trestný čin

- § 13 odst. 1 TrZ – ***protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně***
- Bipartice přečin - zločin
- **Přečiny** = všechny nedbalostní trestné činy + úmyslné trestné činy se sazbou do 5 let
- **Zločiny** = ostatní
- **Zvlášť závažné zločiny** = horní hranicí trestní sazby nejméně 10 let



Provinění a čin jinak trestný

- Provinění - § 6 ZSM
- Čin jinak trestný = čin relativně beztrestný, tj. vzhledem k okolnostem případu:
- Čin dítěte mladšího 15 let - § 2 , § 89 ZSM
- Čin osoby nepříčetné či nedostatečně rozumově a mravně vyspělé
- Jednání za okolností vylučujících protiprávnost

Skutková podstata trestného činu

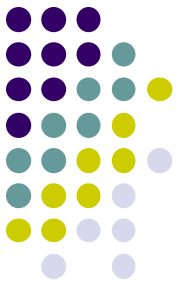


- Soubor znaků
 - objektu
 - subjektu
 - objektivní stránky
 - subjektivní stránky
- Znaky obligatorní a fakultativní



Objekt a předmět

- Objekt – chráněný vztah, zájem, hodnota
- Předmět - hmotný substrát (člověk, věc)



Subjekt

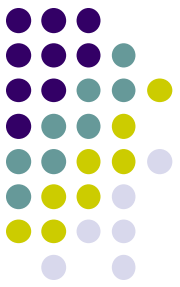
- Subjekt = pachatel
- Obligatorní znaky:
 - **věk, přičetnost, rozumová a mravní vyspělost u mladistvých – subjekt obecný**
- Fakultativní znaky:
 - **zvláštní vlastnost, postavení – subjekt konkrétní a speciální**

Nepříčetnost

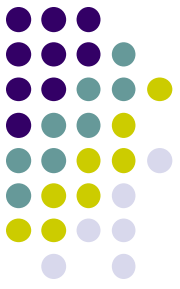


- § 26 TrZ
- Duševní porucha v době činu - § 123 TrZ – definice
- Neschopnost rozpoznat protiprávnost činu nebo ovládat své jednání

Subjekt

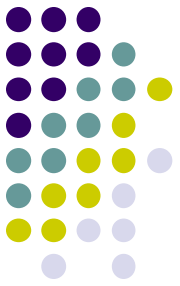


- Zaviněná nepřičetnost - § 360
- Opilství („raušdelikt“) – *přivedení se, byť i z nedbalosti, do stavu nepřičetnosti požitím nebo aplikací návykové látky + spáchání činu jinak trestného – sazba 3 -10 let*
- Přivedení se do stavu nepřičetnosti v úmyslu spáchat trestný čin (ALIC dolosa)
- Spáchání trestného činu z nedbalosti, která se spočívá v přivedení se do stavu nepřičetnosti (ALIC culposa)



Objektivní stránka

- Obligatorní znaky:
 - **jednání, následek, příčinná souvislost**
 - *jednání – konání, opomenutí (omise pravá a nepravá)*
 - *následek - porucha či ohrožení objektu*
- Fakultativní znaky:
 - **místo, čas, způsob spáchání, účinek**



Subjektivní stránka

- Obligatorní znak:
- **zavinění**
- *úmysl přímý, nepřímý*
- *nedbalost vědomá, nevědomá*
- *hrubá nedbalost*
- Fakultativní znaky:
- **pohnutka, motiv, cíl**



Posuzování zavinění

- *§ 13 odst. 2 TrZ: k trestní odpovědnosti je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákoník, že postačí zavinění z nedbalosti*
- *§ 17 – zavinění k okolnosti zvlášť přitěžující –
- těžší následek: postačuje nedbalost, pokud TrZ nevyžaduje úmysl
- jiná skutečnost – postačuje nedbalost nevědomá, pokud zákona nevyžaduje, aby pachatel o skutečnosti věděl.*

Třídění skutkových podstat

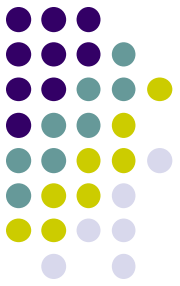


- Základní = znaky činu vykazující určitou typovou společenskou škodlivost: § 140 odst. 1
- Kvalifikované = znaky činu typově společensky škodlivějšího. § 140 odst. 2, odst. 3
- Privilegované = znaky činu typově méně společensky škodlivého: § 141, § 142



Vývojová stádia trestného činu

- Příprava - § 20
 - Pokus - § 21
 - Dokonání
-
- Obecné formy trestné činnosti –
§ 111 TrZ



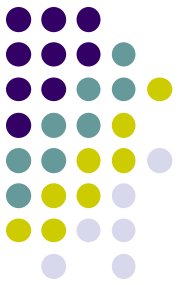
Trestná součinnost

Obecné formy

- Spolupachatelství
- Účastenství:
 - organizátorství
 - návod
 - Pomoc

akcesorita účastenství

- *Nepřímé pachatelství*



Mnohost trestných činů

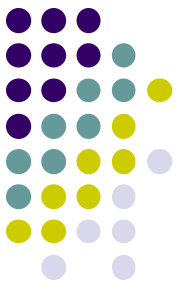
- Souběh
 - vícečinný
 - jednočinný
-
- Recidiva
 - obecná přitěžující okolnost
 - Recidiva zvlášt' závažného zločinu
 - Recidiva jako znak skutkové podstaty

Okolnosti vylučující protiprávnost



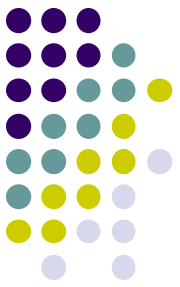
- Krajní nouze
- Nutná obrana
- Svolení poškozeného
- Přípustné riziko
- Oprávněné použití zbraně
- Výkon práva a plnění povinnosti
- Splnění závazného rozkazu

Okolnosti způsobující zánik trestní odpovědnosti

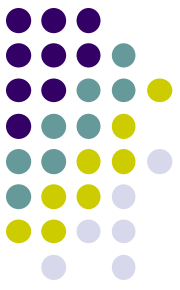


- Účinná lítost
- Promlčení trestní odpovědnosti
- Smrt obviněného
- Milost prezidenta – abolice
- *Zvláštní případy účinné lítosti* - § 197 (u TČ zanedbání povinné výživy), § 242 (u TČ neodvedení daně, pojistného na sociální zabezp. a jiné povinné platby), § 248a (u TČ porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže).

Trestní odpovědnost právnických osob - § 7



- Trestnými činy se pro účely tohoto zákona rozumí zločiny nebo přečiny uvedené v trestním zákoníku, a to ty, které jsou uvedeny v § 7 ZTOPO.
- Podle tohoto zákona nejsou trestně odpovědné
 - a) Česká republika,
 - b) územní samosprávné celky při výkonu veřejné moci.



Trestný čin PO - § 8

- Trestným činem spáchaným právnickou osobou je protiprávní čin spáchaný jejím jménem nebo v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti, jednal-li tak
 - a) statutární orgán nebo člen statutárního orgánu, anebo jiná osoba, která je oprávněna jménem nebo za právnickou osobu jednat,
 - b) ten, kdo u této právnické osoby vykonává řídicí nebo kontrolní činnost, i když není osobou uvedenou v písmenu a),
 - c) ten, kdo vykonává rozhodující vliv na řízení této právnické osoby, jestliže jeho jednání bylo alespoň jednou z podmínek vzniku následku zakládajícího trestní odpovědnost právnické osoby, nebo
 - d) zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení (dále jen „zaměstnanec“) při plnění pracovních úkolů, i když není osobou uvedenou v písmenech a) až c),

jestliže jí ho lze přičítat podle odstavce 2.

Přičitatelnost



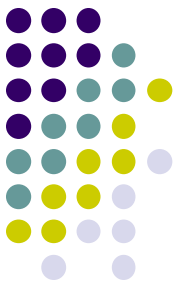
- Právnícké osobě lze přičítat spáchání trestného činu uvedeného v § 7, jestliže byl spáchán
- a) jednáním orgánů právnické osoby nebo osob uvedených v odstavci 1 písm. a) až c), nebo
- b) zaměstnancem uvedeným v odstavci 1 písm. d) na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánů právnické osoby nebo osob uvedených v odstavci 1 písm. a) až c) anebo proto, že orgány právnické osoby nebo osoby uvedené v odstavci 1 písm. a) až c) neprovedly taková opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě požadovat, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřizeny, anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu.
- Trestní odpovědnosti právnické osoby nebrání, nepodaří-li se zjistit, která konkrétní fyzická osoba jednala způsobem uvedeným v odstavcích 1 a 2.

Pachatel, spolupachatel, účastník - § 9



- Pachatelem trestného činu je právnická osoba, které lze přičítat porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem způsobem uvedeným v tomto zákoně.
- Pachatelem je i právnická osoba, která k provedení činu užila jiné právnické nebo fyzické osoby.
- Trestní odpovědností právnické osoby není dotčena trestní odpovědnost fyzických osob uvedených v § 8 odst. 1 a trestní odpovědností těchto fyzických osob není dotčena trestní odpovědnost právnické osoby. Byl-li trestný čin spáchán společným jednáním více osob, z nichž alespoň jedna je osoba právnická, odpovídá každá z nich, jako by trestný čin spáchala sama.

Trestní odpovědnost právního nástupce PO - § 10



- Trestní odpovědnost právnické osoby přechází na všechny její právní nástupce.
- Přešla-li trestní odpovědnost na více právních nástupců právnické osoby, přihlédne soud při rozhodování o druhu a výměře trestu nebo ochranného opatření i k tomu, v jakém rozsahu na každého z nich přešly výnosy, užitky a jiné výhody ze spáchaného trestného činu, případně i k tomu, v jakém rozsahu kterýkoli z nich pokračuje v činnosti, v souvislosti s níž byl spáchán trestný čin

Účinná lítost - § 11



- Trestní odpovědnost právnické osoby zaniká, jestliže dobrovolně upustila od dalšího protiprávního jednání a
 - a) odstranila nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem, anebo škodlivému následku zamezila nebo škodlivý následek napravila, nebo
 - b) učinila státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu o trestném činu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem, mohlo být ještě odstraněno nebo škodlivému následku trestného činu mohlo být ještě zabráněno.
- Trestní odpovědnost právnické osoby však nezaniká, spáchala-li trestný čin přijetí úplatku (§ 331 trestního zákoníku), podplacení (§ 332 trestního zákoníku) nebo nepřímého úplatkářství (§ 333 trestního zákoníku).



Promlčení - § 12, § 13

- Na promlčení trestní odpovědnosti právnických osob platí obdobně § 34 trestního zákoníku.
- Uplynutím promlčecí doby nezaniká trestní odpovědnost za trestný čin teroristického útoku (§ 311 trestního zákoníku), pokud byl spáchán za takových okolností, že zakládá válečný zločin nebo zločin proti lidskosti podle předpisů mezinárodního práva.



- To je vše. Hezký zbytek dne.